

ВТОРИ ПЕРИОД – ОТ КРАЯ НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА (1944 Г.) ДО КРАЯ НА 1989 Г.

Естествено възпроизводство при ромите

Раждаемост

След 1944 г. в страната настъпват големи политически, икономически и културни промени. Промислеността е национализирана през 1947 г., а селското стопанство е кооперирано главно в периода 1950–1958 г., но все още в голямата си част е гребно и разпокъсано, като механизацията на селскостопанските работи е на много ниско равнище. От друга страна, през този период започва интензивно строителство на нови предприятия, жп линии, язовири и др., което налага включването на нова работна ръка в строителството и промислеността. Районите със смесен етнически състав се развиват икономически много по-слабо в сравнение с останалите части на страната. Голяма част от ромите продължават да водят чергарски или получергарски начин на живот. Затвореността на ромските групи, особеностите в начина им на живот, което определя забавените процеси на разпадане на големите домакинства, запазването на родовите връзки и патриархалните традиции и на свързаните с тях ценности в семейството, високата детска смъртност, при която големият брой умирация се компенсират с голям брой раждания, определят нивото на раждаемост при ромите. Другите не по-маловажни фактори, влияещи върху демографското поведение на този етнос, са икономическата и културната му изостаналост, ниското образователно равнище и др. Така например през 1956 г. 45,2 % от ромите над 7-годишна възраст са неграмотни, 29,5% – с незавършено начално образование, 21,7 % – със завършено начално. Тази разлика е още по-неблагоприятна при жените – съответно 66,6, 20,9 и 11,2%. Едва 3,4 и 1,3 % от мъжете и жените са със завършено основно и едва 0,2 % и 0,1 % са със средно образование. Всички тези фактори съдействат за поддържането на високо ниво на раждаемостта.

Най-точни данни за естественото и механичното движение на ромското население в България са представени и анализирани за периода между 1946–1974 г., когато текущата статистика е обобщавана по етническа принадлежност (макар и непубликувани, тези данни са на разположение и могат да се ползват след 1989 г. в ЦДА – София). Непосредствено след Втората световна война до началото на 50-те години са отбелязани най-високите стойности на раждаемостта (над 40 ‰) при ромите. И през този период се запазват различията в демографското развитие в сравнение с българското население, като стойностите на раждаемостта през целия разглеждан период са повече от два пъти по-високи при ромското население. В демографското си развитие ромите и турците проявяват сходства, които се запазват до края на 80-те години, с изключение на годините непосредствено след Втората световна война. След нея са отчетени